

รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของจังหวัดอุบลราชธานี

The Development Model of Agro-tourism Management of Ubon Ratchathani Province

¹พัชรินทร์ ธรรมสาร, จตุรงค์ ศรีวงษ์วรรณะ, และ กิติรัตน์ สีหพันธ์
¹Pacharin Thamsarn, Jaturong Sriwongwana, Kitirat Sihaban
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand.
¹Corresponding Author. Email: pacharin.tg59@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี 2) พัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี และ 3) ประเมินรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 60 คน ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา รังรูปแบบ จำนวน 12 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบ จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบบันทึกการสนทนากลุ่มและแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานีอยู่ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย 2.1) การบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว โดยการมีโครงสร้างในการบริหารจัดการ การมีกระบวนการจัดการ การจัดการให้เป็นฐานแห่งการเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวครบวงจร การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการจัดการแบบมีส่วนร่วม 2.2) การจัดการสถานที่ โดยการจัดการพื้นที่และภูมิทัศน์ การจัดการที่พักในรูปแบบโฮมสเตย์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและจัดการสถานที่แบบมีส่วนร่วม 2.3) การจัดการให้บริการและกิจกรรม โดยการให้บริการตามรูปแบบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การบริการความรู้ การอำนวยความสะดวก การให้ความปลอดภัย การจัดให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการจัดกิจกรรมที่ดึงดูดใจ 2.4) การจัดการพัฒนาบุคลากร โดยการพัฒนาความรู้ การเตรียมความพร้อมของมัคคุเทศก์ การพัฒนาบุคลากรในภาคธุรกิจ องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐ 2.5) การจัดการด้านการตลาด โดยการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การสร้างรายได้จากภาคีเครือข่าย การประชาสัมพันธ์ การสร้างความดึงดูดใจ การเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวประเภทอื่น การสร้างมูลค่าเพิ่ม และการสร้างรายได้ให้กับชุมชน 3) ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา; การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร; จังหวัดอุบลราชธานี

Abstract

The article aimed to 1) Investigated the state of agro-tourism management of Ubon Ratchathani province 2) Developed the model and 3) Evaluated the model. The target group of the study consisted of 60 stakeholders, 12 experts to consider draft of model and 17 professionals to evaluate model. The research instruments were questionnaires, focus groups and model evaluation. Collected data were analyzed by using mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings were as follows: 1) The state of agro-tourism management of Ubon Ratchathani province was found to be at a moderate level. 2) The development model consisted of: 2.1) management managed by management structure, management process, management to be a learning base and a complete tourist attraction, creating a travel network, coordination with relevant agencies and participatory management; 2.2) place managed by land and landscape management, homestay accommodation management, natural resource conservation, attractive location management and participatory location management; 2.3) services and activities managed by services in the form of agro-tourism, knowledge service, facilities, safety, participate in activities and attractive activities; 2.4) personnel development managed by knowledge development, preparation of guides and personnel development in the business sector, local organization and government agencies; and 2.5) marketing managed by selling agricultural products, revenue generation from network, public relations, attractiveness, connection with other tourism, creating added value and generating income for the community. 3) The model assessed by experts resulted in a highest level of suitability and a higher level of possibility.

Keywords: Development Model; Agro-tourism Management; Ubon Ratchathani Province

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวนับเป็นสิ่งที่ประเทศต่างๆ ล้วนให้ความสำคัญกลายเป็นอุตสาหกรรมสำคัญที่สามารถสร้างรายได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งในปี 2017 ที่ผ่านมามีจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกโดยรวมประมาณ 1,322 ล้านคน และคาดการณ์ว่าในปี 2018 น่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นอีกประมาณร้อยละ 4-5 และมีการคาดการณ์ต่อไปอีกว่าในปี 2020 จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกโดยรวมมากกว่า 1,600 ล้านคน (Ministry of Tourism and Sports, 2012) ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ได้นำการท่องเที่ยวมาเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีขนาดใหญ่ สามารถสร้างรายได้และผลประโยชน์สู่ภาครัฐและเอกชน เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นำความเจริญไปสู่ท้องถิ่น ทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านสาธารณสุข โภชนา และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน (Boit, 2013)

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีมูลค่าอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศ ในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศในรูปแบบเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท (Office of National Economics and Social Development Board, 2555) ซึ่งในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยสามารถสร้างรายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวถึง 2.76 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 20 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Prachachat, 2018) และในปี พ.ศ. 2561 ก็ได้เพิ่มขึ้นเป็น 3.08 ล้านล้านบาท สูงเป็นอันดับ 4 ของโลก (BLT Bangkok, 2019) การท่องเที่ยวจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในระบบเศรษฐกิจของประเทศเพราะนอกจากจะสร้างรายได้ให้กับประเทศแล้วก็ยังก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องมากมาย เช่น โรงแรมและที่พัก ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น ก่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงานและการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้หมุนเวียนภายในประเทศปีละหลายแสนล้านบาท (Department of Tourism, 2013) อย่างไรก็ตามการที่การท่องเที่ยวจะประสบผลได้นั้นต้องมีการจัดการที่ดีพอ

การจัดการทางด้านการท่องเที่ยวนั้นมีครอบคลุมทั้งด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ด้านการจัดการที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ด้านกิจกรรมที่สามารถให้ประสบการณ์ความประทับใจ และด้านการบริหารจัดการที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับประเทศไทยนั้นได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติ และมีการดำเนินการจัดการโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ผ่านการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ที่มีกำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการการท่องเที่ยวของประเทศ ทั้งในด้านการประชาสัมพันธ์ การอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย รวมทั้งการกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติและยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพ (Ministry of Tourism and Sports, 2012)

แต่เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวปัจจุบันนี้ได้ประสบกับปัญหาการให้น้ำหนักไปในทางแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากกว่าการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงมีผลให้สิ่งแวดล้อม

เสื่อมโทรมและมีผลกระทบต่ออย่างรุนแรง การท่องเที่ยวจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจมาเป็นการรักษาทุนธรรมชาติให้คงอยู่ (Ministry of Tourism and Sports, 2012) จากผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงทำให้เกิดแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ชุมชนและเศรษฐกิจ โดยคำนึงถึงการแสวงหาทางเลือกในการจัดการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมสำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นวิธีการเรียนรู้อย่างมีระบบเพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้มาเยือน และสร้างความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (Kerdpokha, 2010) ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นมีหลายรูปแบบรวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นรากฐานของคนไทยที่นักท่องเที่ยวสามารถมาเที่ยวชม พักผ่อน ทำกิจกรรม ศึกษาความรู้ เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน รวมถึงวิธีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย เพราะกิจกรรมทั้งหมดสามารถนำมาเป็นจุดขาย สามารถนำเสนอขั้นตอนในการผลิตและให้ความรู้ต่างๆ ทางเกษตร ตลอดจนสามารถจำหน่ายสินค้าการเกษตรและสินค้าชุมชนได้อีกด้วย ทำให้นอกจากส่งผลดีต่อเกษตรกรแล้วยังสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่นิยมการท่องเที่ยวที่ได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติเข้ามาท่องเที่ยวอีกด้วย (Na Songkhla, 2011) ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกำลังได้รับความนิยมมากขึ้นจากนักท่องเที่ยวหันมาสนใจในวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ได้ร่วมทำกิจกรรม และเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนด้วยตัวเอง ซึ่งพบว่าในปี พ.ศ. 2555 ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรจำนวน 125,469 คน สามารถทำรายได้ให้ประเทศได้ถึง 16,544,962 บาท แบ่งเป็นรายได้จากการให้บริการ 5,796,762 บาท และการจำหน่ายสินค้า 10,748,200 บาท (Department of Agriculture Extension, 2012) และจากการที่ประเทศไทยมีพื้นฐานด้านการเกษตรอยู่แล้ว การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงได้รับการส่งเสริมให้เกิดขึ้นและกระจายอยู่ทั่วไปตามภูมิภาคต่างๆ รวมทั้งจังหวัดอุบลราชธานี

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นเมืองเก่าแก่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาว่าสองร้อยปี และมีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลายและน่าสนใจทั้งด้านประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวก็มีโรงแรมที่พักมากมาย และการคมนาคมขนส่งมีความสะดวก (Ubon Ratchathani Provincial Office, 2016) และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรก็เป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งของจังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากเป็นการนำวิถีชีวิตและอาชีพมาพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนส่วนใหญ่ของจังหวัด เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ ส่งเสริมการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุมชน ซึ่งปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่โดดเด่นของจังหวัด ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศบ้านบัวเวียง ตำบลท่าช้าง อำเภอสว่างวีระวงศ์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านตามุย อำเภอโขงเจียม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านบุเปือย อำเภอน้ำยืน (Seansing, 2009) นอกจากนี้จังหวัดอุบลราชธานีก็ยังมีการทำเกษตรที่มีการรวมกลุ่มในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนในอีกหลายพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมได้

แต่พบว่าสภาพในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานีนั้นได้ประสบกับปัญหาต่างๆ ทำให้ยังไม่ได้ได้รับความนิยมเท่าที่ควร เช่น นักท่องเที่ยวไม่คิดว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก ป้ายประชาสัมพันธ์ชำรุด ขาดการประชาสัมพันธ์และการให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีการทำปฏิทินการท่องเที่ยวตามฤดูกาล ขาดการบูรณาการและความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชน กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่น่าสนใจ ระยะทางที่ห่างไกลกันของแหล่งท่องเที่ยว ความนิยมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังมีอย่างจำกัด มีคู่แข่งขาดความชำนาญ ห้องน้ำและที่จอดรถไม่เพียงพอ และสภาพถนนยังไม่สมบูรณ์ในหลายช่วง (Ubon Ratchathani Community Development Office, 2017) ซึ่งปัญหาเหล่านี้มาจากการจัดการที่ยังไม่ดีพอ

จากปัญหาและสำคัญดังกล่าวและจากการสำรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าจะยังไม่ปรากฏงานที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี และยังไม่ปรากฏว่ามีการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานีอย่างเป็นทางการที่ชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี เกษตรกรชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและพื้นที่อื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีการทำเกษตรที่สามารถจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้กับเกษตรกรและชุมชนทั้งจากการบริการท่องเที่ยวและการจำหน่ายผลผลิตแก่นักท่องเที่ยว ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของชาวชุมชนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มเป้าหมายตอบ จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิตและ

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปรผลโดยนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

2. ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี เป็นระยะของการพัฒนารูปแบบด้วยการสนทนากลุ่ม กลุ่มเป้าหมายเลือกแบบเจาะจงจากผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 12 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ผู้บริหารหน่วยงานพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน ตัวแทนผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรผู้ปฏิบัติ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ เครื่องมือที่ใช้คือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดสนทนากลุ่มโดยเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี และผู้วิจัยบันทึกข้อมูลด้วยอุปกรณ์บันทึกภาพ อุปกรณ์บันทึกเสียง วิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสังเคราะห์ผลที่ได้ตามกรอบของเนื้อหา

3. ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี เป็นการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มเป้าหมายคือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำเอกสารรูปแบบและการประเมินไปมอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปรผลโดยนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$) และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานีด้านความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} = 2.83$) รองลงมาคือการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานีด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.79$) ตามลำดับสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานีด้านการบริหารจัดการทั่วไป อยู่ในระดับต่ำสุด ($\bar{X} = 2.68$) จากนั้นนำผลการวิจัยที่ได้ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไปร่างรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบฯ ในระยะที่ 2

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานีที่พัฒนาแล้ว มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ การดำเนินการและเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

1) หลักการของรูปแบบคือ การดำเนินการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานีแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ประกอบการด้านการเกษตรกรกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ในด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว ด้านสถานที่ ด้านการบริการและกิจกรรม ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการตลาด 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี ในด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ การบริการและกิจกรรม การพัฒนาบุคลากร และการตลาด 3) การดำเนินการ ประกอบด้วย 3.1) การบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว มีการดำเนินการที่ประกอบด้วย การมีโครงสร้างในการบริหารจัดการ การมีกระบวนการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การจัดการให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นฐานแห่งการเรียนรู้และข้อมูล การจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวครบวงจร การจัดการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว การจัดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการจัดการแบบ มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 3.2) การจัดการสถานที่ มีการดำเนินการที่ประกอบด้วย การจัดการพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร การจัดการภูมิทัศน์ของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร การจัดการที่พักแรมในรูปแบบโฮมสเตย์ การจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยว การจัดการสถานที่ท่องเที่ยวให้โดดเด่นและมีความดึงดูดใจ และการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม 3.3) การจัดการให้บริการและกิจกรรม มีการดำเนินการที่ประกอบด้วย การจัดการให้บริการตามรูปแบบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การจัดการตั้งศูนย์บริการการท่องเที่ยว การบริการความรู้แก่นักท่องเที่ยว การบริการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว การจัดการเตรียมความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน การจัดการให้บริการด้านความปลอดภัย การจัดให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการจัดกิจกรรมที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว 3.4) การจัดการพัฒนาบุคลากร มีการดำเนินการที่ประกอบด้วย การพัฒนาความรู้บุคลากรในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การเตรียมความพร้อมของมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การสรรหาบุคลากรของแหล่งท่องเที่ยวเชิง การพัฒนาบุคลากรในภาครัฐกิจ การพัฒนาบุคลากรในองค์กรท้องถิ่น และการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐ 3.5) การจัดการด้านการตลาด มีการดำเนินการที่ประกอบด้วย การจัดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การจัดการสร้างรายได้จากภาคีเครือข่าย การจัดการกำหนดราคาที่เหมาะสม การจัดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว การจัดการสร้างความดึงดูดใจให้กับแหล่งท่องเที่ยว การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับการท่องเที่ยวประเภทอื่น การจัดการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตการเกษตรในแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการสร้างรายได้ให้กับชุมชน และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญกับการจัดการและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรต้องปฏิบัติตามแผนการดำเนินการอย่างเต็มความสามารถ แหล่งท่องเที่ยวต้องประสานความร่วมมือกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐและภาคีเครือข่ายต้องให้การสนับสนุนด้านทั้งงบประมาณ ระบบสาธารณูปโภคและการประชาสัมพันธ์ จากนั้นนำองค์ประกอบร่างรูปแบบฯ ที่ได้ไปทำเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิในระยะที่ 3

3. วัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานีโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก

($\bar{X} = 3.98$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบแล้วพบว่าหลักการของรูปแบบ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) สำหรับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ พบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) สำหรับการดำเนินการของรูปแบบ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.54$) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) และเงื่อนไขความสำเร็จ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามลำดับวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี

พบว่าสภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่จะมีเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรผู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้านการผลิต แต่ยังคงขาดองค์ความรู้ในเรื่องการจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการทั่วไป จึงส่งผลให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงยังไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้ได้เท่าที่ควร สอดคล้องกับการศึกษาของ Peanjaroen & Tantasuttikul (2012) ที่พบว่าการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาอยู่ในระดับปานกลาง

2. รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย

2.1 *หลักการ* พบว่าหมายถึงการดำเนินการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานีแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ประกอบการด้านการเกษตรกรกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ในด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว ด้านสถานที่ ด้านการบริการและกิจกรรม ด้านการพัฒนาศูนย์ และด้านการตลาด เนื่องจากลำพังผู้ประกอบการที่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรยังไม่สามารถทำให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเติบโตได้อย่างยั่งยืน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว และจำเป็นต้องมีการจัดการที่เป็นไปอย่างครอบคลุมสอดคล้องกับบริบท สร้างความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานและสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของ Wannapo (2016) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านไทรเอน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง

2.2 *วัตถุประสงค์* พบว่าเป็นไปเพื่อพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี ในด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว ด้านสถานที่ ด้านการบริการและกิจกรรม ด้านการพัฒนาศูนย์ และด้านการตลาด เนื่องจากจุดอ่อนที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดอุบลราชธานีคือการบริหารจัดการจึงต้องให้ความสำคัญกับสิ่งนี้เป็นอันดับแรก ประการต่อมาคือด้านสถานที่ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญและเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในการดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมการท่องเที่ยวประเภทนี้ รวมทั้ง

นักท่องเที่ยวที่เริ่มให้ความสนใจให้มาเยือน อันจะนำไปสู่การสร้างงานและสร้างความสนใจต่อหน่วยงานต่างๆ ในการเข้ามาสนับสนุน ประการต่อมาคือด้านการบริการและกิจกรรม ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญของการท่องเที่ยว แม้แต่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่นักท่องเที่ยวความสะดวกสบายและได้ร่วมกับกิจกรรมที่น่าสนใจและให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการเกษตรอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของการท่องเที่ยวประเภทนี้ ประการต่อมาการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวซึ่งส่วนใหญ่ก็คือเกษตรกรที่ยังขาดความรู้และทักษะในเรื่องการจัดการและการให้บริการการท่องเที่ยว รวมทั้งบุคลากรในหน่วยงานของภาคีเครือข่าย เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นไปอย่างมีคุณภาพมาตรฐาน และด้านการตลาด ที่จะนำไปสู่การสร้างรายได้และเติบโตอย่างยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการเข้าถึงของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของ Nadee (2018) ที่พบว่าการพัฒนาการบริหารจัดการและกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสู่ความยั่งยืน

2.3 การดำเนินการ พบว่าประกอบด้วยการดำเนินการต่างๆ ดังต่อไปนี้

การบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว มีการดำเนินการที่ประกอบด้วย การมีโครงสร้างในการบริหารจัดการ การมีกระบวนการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การจัดการให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นฐานแห่งการเรียนรู้และข้อมูล การจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวครบวงจร การจัดการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว การจัดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการจัดการแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความเจริญเติบโตก้าวหน้าและเติบโตอย่างยั่งยืน และองค์ประกอบของการดำเนินการทั้งหมดในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวนั้นก็เป็นไปอย่างครอบคลุมและสอดคล้องกับบริบทของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งการมีโครงสร้างและกระบวนการจัดการก็เพื่อให้เกิดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ การเป็นฐานแห่งการเรียนรู้และเป็นแหล่งท่องเที่ยวครบวงจรก็เพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่นิยมการท่องเที่ยวประเภทนี้ การสร้างเครือข่ายก็เพื่อขยายฐานนักท่องเที่ยว การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็เพื่อการได้รับการสนับสนุนในด้านต่างๆ และการจัดการแบบมีส่วนร่วมก็เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ ร่วมกัน อันจะส่งผลถึงความก้าวหน้าและความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สอดคล้องกับการศึกษาของ Kunok (2017) ที่พบว่าการสร้างการมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเชิงเกษตรของชุมชนบ่อแกและบ่อทอง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม และการศึกษาของ Nadee (2018) ที่พบว่าการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสู่ความยั่งยืน

การจัดการสถานที่ มีการดำเนินการที่ประกอบด้วย การจัดการพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร การจัดการภูมิทัศน์ของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร การจัดการที่พักแรมในรูปแบบโฮมสเตย์ การจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยว การจัดการสถานที่ท่องเที่ยวให้โดดเด่นและมีความดึงดูดใจ และการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม เนื่องจากสถานที่ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือสวนเกษตรคือสิ่งสำคัญในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่นิยมการท่องเที่ยวประเภทนี้ ดังนั้นจึงต้องมีการจัดการด้านพื้นที่เพื่อความมีสัดส่วนที่ชัดเจน สะอาดและสวยงาม การจัดการด้านภูมิทัศน์เพื่อความเหมาะสมในการเป็นสถานที่

ห้องเที่ยวแต่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นธรรมชาติของสวนเกษตร การมีที่พักแบบโฮมสเตย์เพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสกับธรรมชาติของสวนเกษตรและวิถีชีวิตของเกษตรกร การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการคงอยู่และรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ การจัดสถานที่ให้ดึงดูดใจเพื่อการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่นิยมการท่องเที่ยวประเภทนี้และจูงใจนักท่องเที่ยวทั่วไปให้มาสนใจการท่องเที่ยวประเภทนี้ และการจัดสถานที่แบบมีส่วนร่วมเพื่อการได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากภาคส่วนต่างๆ ในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษา Jussapalo (2015) ที่พบว่าการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวชัดเจนและการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านบางเหริยงใต้ อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา และการศึกษา Kunok (2017) ที่พบว่าการพัฒนาพื้นที่แหล่งเรียนรู้ การจัดกิจกรรมรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับปรุงบ้านเป็นที่พักโฮมสเตย์ เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเชิงเกษตรของชุมชนบ่อแกและบ่อทอง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม

การจัดการให้บริการและกิจกรรม มีการดำเนินการที่ประกอบด้วย การจัดการให้บริการตามรูปแบบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การจัดการตั้งศูนย์บริการการท่องเที่ยว การบริการความรู้แก่นักท่องเที่ยว การบริการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว การจัดการเตรียมความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน การจัดการให้บริการด้านความปลอดภัย การจัดให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและการจัดกิจกรรมที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เนื่องจากธรรมชาติของนักท่องเที่ยวมาจะเป็นประเภทใดก็ตามจะถือว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจที่ต้องมีความสะดวกสบาย และได้ทำกิจกรรมที่ตนคาดหวังไว้ตามลักษณะของการท่องเที่ยวประเภทนั้น แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรก็เช่นกันที่ต้องมีการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวในการมาเยือนและกลับมาเยือนอีกครั้ง ทั้งการให้บริการตามลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อสนองตอบความต้องการได้อย่างสอดคล้องกับบริบทให้กับนักท่องเที่ยวที่นิยมการท่องเที่ยวประเภทนี้ การจัดตั้งศูนย์บริการเพื่ออำนวยความสะดวกทางด้านข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว การบริการความรู้เพื่อตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการศึกษาเรียนรู้วิธีการทำเกษตรของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ การอำนวยความสะดวก การเตรียมพร้อมระบบสาธารณูปโภคและการรักษาความปลอดภัยเพื่อสร้างความประทับใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวจากความสะดวกสบายและความปลอดภัยที่จะได้รับ การให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมและการจัดกิจกรรมที่ดึงดูดใจเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวประเภทนี้และขยายฐานไปสู่นักท่องเที่ยวประเภทอื่นให้มาสนใจการท่องเที่ยวประเภทนี้ สอดคล้องกับการศึกษา Suwannakood (2016) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วมกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง กิจกรรมที่ให้ประสบการณ์จริงแก่นักท่องเที่ยว กิจกรรมที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว และกิจกรรมที่จัดต้องเน้นด้านการเกษตรเป็นหลัก เป็นแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านนาเหี้ย จังหวัดอุบลราชธานี และการศึกษา Nadee (2018) ที่พบว่าการพัฒนากิจกรรมที่ให้ความรู้และวิถีชีวิตเกษตรกรการพัฒนาขีดความสามารถในการให้บริการท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่จอดรถ

ห้องสุชา ร้านจำหน่ายผลผลิตและสินค้าแปรรูป และจุดบริการนักท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสู่ความยั่งยืน

การจัดการพัฒนาบุคลากร มีการดำเนินการที่ประกอบด้วย การพัฒนาความรู้บุคลากรในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การเตรียมความพร้อมของมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การสรรหาบุคลากรของแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรในภาคธุรกิจ การพัฒนาบุคลากรในองค์กรท้องถิ่น และการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากการพัฒนาบุคลากรจะทำให้ประสิทธิภาพในการจัดการการท่องเที่ยวและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ซึ่งก็มีทั้งการพัฒนาบุคลากรภายในของแหล่งท่องเที่ยวที่มีทั้งการพัฒนาความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพบุคลากรในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การเตรียมมัคคุเทศก์เพื่อให้มีทักษะในการถ่ายทอดเรื่องราวที่เป็นองค์ความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างครบถ้วน น่าติดตามและสามารถตอบคำถามของนักท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน และการสรรหาบุคลากรเพื่อให้ได้มาซึ่งบุคคลที่มีความสนใจและอยากเข้ามามีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเพียงพอ และการพัฒนาบุคลากรภายนอกที่มีทั้งจากภาคธุรกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งจะส่งผลต่อทำให้ความสนับสนุนในด้านต่างๆ และการออกกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวประเภทนี้ สอดคล้องกับการศึกษา Kongekapop (2014) ที่พบว่าการพัฒนาตัวเกษตรกรในด้านความรู้และพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในด้านความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นส่วนหนึ่งในแนวทางการพัฒนาสวนสับปะรดภูเก็ตให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการศึกษา Jussapalo (2015) ที่พบว่าการเตรียมความพร้อมของบุคลากรแหล่งท่องเที่ยว และการมีการมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถถ่ายทอดข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านบางเหริยงใต้ อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา และการศึกษา Manmungsin (2016) ที่พบว่าการพัฒนาศักยภาพของสมาชิก ในชุมชนให้สามารถบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวได้ การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านดอยเวียง จังหวัดลำพูน

การจัดการด้านการตลาด มีการดำเนินการที่ประกอบด้วย การจัดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การจัดการสร้างรายได้จากภาคีเครือข่าย การจัดการกำหนดราคาที่เหมาะสม การจัดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว การจัดการสร้างความดึงดูดใจให้กับแหล่งท่องเที่ยว การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับการท่องเที่ยวประเภทอื่น การจัดการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตทางการเกษตรในแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการสร้างรายได้ให้กับชุมชน เนื่องจากการจัดการด้านการตลาดที่ดีนั้นจะนำไปสู่รายได้ที่เพิ่มขึ้น จำนวนของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น และการเป็นที่รู้จักที่เพิ่มมากขึ้นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นๆ ซึ่งมีทั้งการสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรภายในแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตรได้มากกว่าการจำหน่ายแบบปกติ และเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่นอกจากการเข้ามาเที่ยวชม พักผ่อนและเข้าร่วมกับกิจกรรมต่างๆ

แล้วก็ยังต้องการได้บริโภคผลผลิตนั้นๆทั้งแบบโดยตรงและแบบแปรรูป รวมทั้งการซ็อกกลับไปเป็นของฝาก สร้างรายได้จากภาคีเครือข่ายในลักษณะขององค์กรหรือหน่วยงานที่มีความสนใจในการนำบุคลากรมาเที่ยวชมหรือพักค้างจากการมาพักผ่อนหรือศึกษาความรู้ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การสร้างความดึงดูดใจและการกำหนดราคาที่เหมาะสมเพื่อสร้างความประทับใจและขยายฐานนักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์เพื่อแพร่กระจายการเข้าถึงข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว การเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวประเภทอื่นเพื่อความคุ้มค่าและการขยายฐานนักท่องเที่ยวในลักษณะของการพึ่งพากัน การสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตเพื่อการระบายผลผลิตและเพิ่มรายได้ของแหล่งท่องเที่ยว และการสร้างรายได้ให้กับชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความเจริญแก่ท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษา Bhujbal & Joshi (2012) ที่พบว่าการตลาดของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในการท่องเที่ยวพื้นที่ชนบท และการศึกษา Khamphuang (2016) ที่พบว่าการพัฒนาสินค้าให้มีเอกลักษณ์เหมาะสมกับท้องถิ่น การจัดทำแพ็คเกจท่องเที่ยวร่วมกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆในพื้นที่ การสนับสนุนการนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ประโยชน์ด้านการสื่อสารเพื่อการเข้าถึงนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เป็นส่วนหนึ่งในกลยุทธ์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการวิจัยประกอบด้วยข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอื่น โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรนำรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานีไปปรับใช้ เนื่องจากมีบริบทใกล้เคียงกัน

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี ควรนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัด

1.3 หน่วยงานของรัฐบาลในระดับนโยบายควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มากกว่านี้ เพื่อการสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นชนบทของประเทศไทยที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในเรื่องการพัฒนาพื้นที่ทางการเกษตรให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้เพิ่มเติมของเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรที่นอกเหนือจากการผลิตและจำหน่ายผลผลิตเพียงอย่างเดียว

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวและได้รับความนิยมจากบุคคลทั่วไปเหมือนการท่องเที่ยวประเภทอื่น

2.3 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาเกษตรกรทั่วไปให้เป็นผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อให้เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรที่สนใจนำองค์ความรู้ที่ได้นี้ไปใช้ในการพัฒนาต่อยอดอาชีพการเกษตรที่ปฏิบัติอยู่แล้วให้สามารถเป็นผู้ประกอบการที่มีความพร้อมในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

References

- Bhujbal, M. B. & Joshi, P. V. (2012). Agro-Tourism A Specialized Rural Tourism: Innovative Product of Rural Market. *International Journal of Business and Management Tomorrow*, 2(1), 1-12.
- BLT Bangkok, (2019). *Foreign tourists statistics*. Retrieved June 26, 2019, from <http://www.bltbangkok.com/article/info/3/1324>
- Boit, J. C. (2013). The role of destination attributes and visitor satisfaction on tourist repeat visit intentions to Lake Nakuru National Park, Kenya. *Master Abstracts International*, 52(2), 6012-A.
- Department of Agriculture Extension. (2012). *Agricultural tourists statistics*. Retrieved March 8, 2018, from <http://agrotourism.doae.go.th/agro-stat.html>
- Department of Tourism. (2013). *Tourist situation summary 2013*. Retrieved April 21, 2018, from http://www.m-society.go.th/article_attach/11259/15586.pdf
- Jussapalo, S. (2015). Agro-tourism Management of Bangrieang Tai Community, Kuanneing District, Songkhla Province. *RMU.J. (Humanities and Social Sciences)*, 9(1), 113-124.
- Kerdpokha, R. (2010). *Guideline on Sustainable Ecotourism Development of Uthaithani Province*. Thesis Master. National Institute of Development Administration.
- Khamphuang, D. (2016). *Network for the Development of Agro-Tourism Routes in Pakchong District, Nakhon Ratchasima Province*. Thesis Master. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Kongekapop, N. (2014). *Agro-Tourism Extension Needs for Phuket Pineapple Plantation in Thalang District of Phuket Province*. Thesis Master. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.

- Kunok, C. (2017). *Scenarios of Community-based Network Governance on Local Agricultural Tourism Development: A case Study of Bo kae and Bo Tong Communities, Kud Rang District, Mahasarakham Province*. Dissertation Doctor of Philosophy. Bangkok: Kasetsart University.
- Manmungsin, S. (2016). *Adoption of Agro-tourism Development of Community in Doi Wiang Village, Ban Thi Sub-district, Ban Thi District, Lamphun Province*. Thesis Master. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Ministry of Tourism and Sports. (2012). *National Tourism Development Plan 2012-2016*. Bangkok: Ministry of Tourism and Sports.
- Nadee, P. (2018). Agro-Tourism Development towards Sustainable tourism. *EAU Heritage Journal*, 8(2), 113–124.
- Na Songkhla, T. (2011). Interaction Between Agrotourism and Local Agricultural Resources Management: A case of Changklang Agrotourism, Nakornsritammarat Province. *MIS Journal of Naresuan University*, 6(2), 1–12.
- Office of National Economics and Social Development Board (NESDB). (2012). *The National Economics and Social Development Plan no.11, 2012-2016*. Bangkok: NESDB.
- Peanjaroen, K. & Tantasuttikul, S. (2012). *Community – Based Tourism Management Case Study Koh-Yor Agro - tourism Community Muang District, Songkhla Province*. Research report. Songkhla: Rajamangala University of Technology Srivijaya.
- Prachachat. (2018). *Keep an eye on the Thai tourism year 2018*. Retrieved March 2, 2018, from <https://www.prachachat.net/tourism/news-95937>
- Seansing, K. (2009). *A Study of Agro-Ecotourism Practice with Community Involvement: A Case of Bua-Theung Village at Tha Chang, Swangwirawong District, Ubon Ratchathani*. Thesis Master. Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani University.
- Suwannakood, S. (2016). *The Development of Creatives for Agro-Tourism in Nayia Community, Nayia Sub-District, Ubon Ratchathani Province*. Thesis Master. UbonRatchathani: Ubon Ratchathani University.
- Ubon Ratchathani Provincial Office. (2016). *Ubon Ratchathani Provincial Development Plan (2018 - 2021)*. Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani Provincial Office.

Ubon Ratchathani Community Development Office. (2017). *Community plan for strategic driving Ubon Ratchathani*. Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani Community Development Office.

Wannapo, P. (2016). *Public Participation in Agrotourism: A Case Study of Ban Seien Community, Village Number 8. Songsalueng Sun District, Amphoe Klang, Rayong Province*. Thesis Master. Chon Buri: Burapa University.